

Međuvladina konferencija o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, Brisel

Izlaganje predsjednika Vlade Crne Gore Milojka Spajića

Poštovana Marie i poštovana Marta,

Uvaženi ministri,

Dame i gospodo,

U ime moje delegacije i građana Crne Gore, veliko mi je zadovoljstvo da vam se jutros obratim! Ova **24. Međuvladina konferencija o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji** predstavlja još jedan **odlučujući korak naprijed** na evropskom putu Crne Gore. Dodavanjem današnjih (5) poglavlja Poglavlju 5, koje je već privremeno zatvoreno u junu, ispunjavamo obavezu svečano preuzetu prošlog decembra – da će Vlada Crne Gore udvostručiti napore i, zajedno sa vama, završiti 2025. godinu zatvaranjem dvostruko većeg broja poglavlja. Obećanje smo ispunili! Udruženo sa Evropskom komisijom i vama, državama članicama, s ponosom potvrđujemo našu nepokolebljivu posvećenost članstvu u Evropskoj uniji i pokazujemo da proširenje ostaje **kredibilan, ostvariv i transformativan proces**.

U ovoj zreloj, **post-IBAR fazi pregovora**, uspješno smo nastojali da očuvamo pažljiv i odgovoran balans: nastavak **jačanja vladavine prava kao temelja evropskog projekta**, uz istovremeno ostvarivanje opipljivog napretka u drugim poglavljima koja su više tehničke prirode. I to, sve vrijeme ulažući značajne napore, ali ne posustajući, kako bi ispunili plan koji smo dogovorili sa Komisijom. U svijetu koji postaje sve nepredvidljiviji, nadamo se da će ovo postignuće ohrabriti i druge da ne zaziru od teških reformi niti od iscrpljujuće izgradnje demokratskog konsenzusa i institucija.

Najnoviji godišnji Izvještaj Evropske komisije nedvosmisleno potvrđuje da naši naponi na usklađivanju sa pravnom tekovinom Evropske unije i njenim standardima, kao i na usvajanju njenih vrijednosti, nijesu bili uzaludni. Takođe, zahvaljujući vašoj snažnoj podršci i smjernicama, ostvarili smo rekordan napredak u svim poglavljima, bilježeći bolji godišnji napredak u više od polovine njih – **u čak 18 pregovaračkih poglavlja**. Istovremeno, nastavili smo da svjedočimo kontinuiranom i održivom jačanju ukupnog kapaciteta našeg društva da prigrli i doprinese onome što znači biti evropski. Tokom protekle godine, Crna Gora je **unaprijedila nivo pripremljenosti u 13 poglavlja, dok je rekordnih šest poglavlja dobilo najvišu moguću ocjenu**. Daleko od toga da su reforme koje smo sproveli puke apstraktne obaveze – one imaju direktan pozitivan uticaj na živote naših građana, značajno modernizuju naše institucije i jačaju otpornost crnogorskog društva.

Koristimo ovu priliku da izrazimo duboku zahvalnost **Evropskoj komisiji, svim njenim službama i brojnim ekspertima**, na neprocenjivoj podršci i pažljivom usmjeravanju. Ostajali ste budni do kasno i neumorno radili rame uz rame sa našim državnim službenicima. Veza izgrađena u naporu ovogodišnjeg maratona dovela nas je bliže cilju nego ikada ranije. Hvala vam!

Posebnu zahvalnost dugujemo i vama, **državama članicama Evropske unije**. Snažna politička podrška i dragocjena tehnička pomoć vas i vaših lidera ponovo su oživjele povjerenje u politiku proširenja – kako kod nas, tako i među ostalim državama kandidatima. Obilježavajući privremeno zatvaranje 5 pregovaračkih poglavlja, što se u historiji proširenja desilo svega nekoliko puta, prekidate dug period zastoja koji traje još od Međuvladine konferencije sa Hrvatskom 2009. godine. Time šaljete snažnu poruku i sadašnjim i budućim građanima Unije – da se temeljne i detaljne reforme, usklađene sa sve složenijim i obimnijim pravnim poretkom Evropske unije, i dalje mogu vrednovati i nagrađivati kada su praćene jasnom političkom odlučnošću.

Vjerujemo da je do sada svima već jasno da Crna Gora **već razmišlja i djeluje kao uskoro buduća država članica** – u potpunosti usklađena sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom Evropske unije, sa kojom smo stoprocentno usklađeni od prvog dana pregovora, te strateški planirajući i odgovorno sprovodeći reforme u svim sektorskim politikama.

Poglavljja 3 i 4 odnose se na dvije od četiri temeljne slobode Evropske unije, dok Poglavlja 11 i 13 pripadaju nekim od najznačajnijih zajedničkih politika Unije, dodatno naglašavajući strateški značaj današnjeg postignuća. Danas, privremenim zatvaranjem ovih pregovaračkih poglavlja, potvrđujemo da evropska budućnost Crne Gore nije daleka težnja, već proces koji je uveliko u toku – vođen odgovornošću, pokretan reformama i utemeljen na međusobno jačajućim interesima i podudarnim vizijama mira, rasta i prosperiteta.

Dozvolite mi da ukratko predstavim napredak Crne Gore u pet poglavlja koja zajedno oslikavaju dubinu, koherentnost i vjerodostojnost našeg reformskog procesa: **Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, Sloboda kretanja kapitala, Privredno pravo, Poljoprivreda i ruralni razvoj, te Ribarstvo.**

Posmatrana u cjelini, ova poglavlja ne govore samo o zakonodavnom usklađivanju, već i o spremnosti Crne Gore da od prvog dana članstva u potpunosti funkcioniše u okviru unutrašnjeg tržišta i zajedničkih politika Evropske unije.

U **Poglavlju 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga**, Crna Gora je sprovela sveobuhvatnu reformsku agendu kojom se garantuje puna sloboda osnivanja preduzeća, uklanjaju preostala ograničenja zasnovana na državljanstvu i usklađuju profesionalne kvalifikacije sa standardima Evropske unije. Ažurirani i objedinjeni okvir za regulisane profesije, zajedno sa u potpunosti operativnom Jedinstvenom kontakt tačkom, svjedoči o kapacitetu Crne Gore da obezbijedi pravnu sigurnost, transparentnost i jednak tretman pružalaca usluga preko granica.

U **Poglavlju 4 – Sloboda kretanja kapitala**, kroz reformske zahvate bez presedana po obimu i dubini, Crna Gora je uspostavila stabilan i predvidiv pravni okvir koji obezbjeđuje sigurne i nesmetane tokove kapitala, kao i nediskriminatoran tretman investitora iz Evropske unije. Naše ovogodišnje rano pristupanje Jedinstvenom području plaćanja u eurima (SEPA) predstavlja konkretan primjer visokog stepena praktične spremnosti. Još značajnije, paralelno sa pristupanjem SEPA-i, u saradnji sa vama, tokom protekle dvije godine svi relevantni akteri su odlučno i strpljivo radili na uspostavljanju neprobojnog sistema za zaštitu finansijskog integriteta, nadzora i mjera za sprečavanje pranja novca, čime je kroz uvjerljiv bilans rezultata potvrđeno da otvorenost i bezbjednost idu ruku pod ruku.

Poglavljje 6 – Privredno pravo ilustruje našu odlučnost da modernizujemo poslovno okruženje u skladu sa najvišim standardima Evropske unije. Usvajanjem u potpunosti digitalizovanog okvira privrednog prava, koji omogućava elektronsko osnivanje kompanija, prekogranično poslovanje,

unaprijeđenu transparentnost i smanjenje administrativnih opterećenja, dodatno se jača povjerenje investitora i Crna Gora se pozicionira kao najnapredniji kandidat u ovoj oblasti.

U Poglavlju 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj, Crna Gora se postepeno i dosljedno usklađivala sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom kroz unapređenje standarda kvaliteta, jačanje administrativne spremnosti i strukturisanu pripremu za uspostavljanje Agencije za plaćanja. Danas smo u znatno boljoj poziciji da odgovorno upravljamo instrumentima poljoprivredne politike Evropske unije. Uz nastavak rada sve do punopravnog članstva, čvrsto vjerujemo da će ovo poglavlje imati snažan pozitivan prelivajući efekat na održivi razvoj Crne Gore i predstavljati stratešku prekretnicu u razvoju ruralnih područja Crne Gore.

Konačno, **Poglavlje 13 – Ribarstvo**, pokazuje sposobnost Crne Gore da sprovodi složene politike Evropske unije koje zahtijevaju snažno upravljanje, kontrolu i sisteme podataka. Kroz modernizovan zakonodavni okvir, unaprijeđene sisteme monitoringa i inspekcije, kao i jačanje administrativnih kapaciteta, Crna Gora je danas znatno spremnija da obezbijedi održivo upravljanje resursima u skladu sa Zajedničkom politikom ribarstva.

Dame i gospodo,

Ovih pet poglavlja zajedno jasno pokazuju obrazac: Crna Gora pristupanje ne doživljava kao formalnu obavezu niti kao puku deklaraciju, već kao jedinstvenu životnu priliku za istinsku integraciju kroz dubinske promjene. Uložili smo više nego ikada ranije – ne samo u zakonodavstvo, već i u institucije, administrativne kapacitete i sisteme sprovođenja, kako bi unaprijeđeno upravljanje u ovih 5 oblasti bilo jednako efikasno koliko i trajno, te kako bi Crna Gora bila spremna da preuzme obaveze države članice već prvog dana pristupanja. Uvjeravam vas da smo u potpunosti svjesni da se rad i reforme u ovim oblastima ovdje ne završavaju. Na određeni način, pravi rad u okviru zajedničkih pravila tek danas počinje, pod vašim praćenjem i nadzorom. Ipak, uvjereni smo da ostvareni napredak u ovim poglavljima u potpunosti opravdava njihovo privremeno zatvaranje i šalje snažan signal o spremnosti Crne Gore da odlučno zakorači u završnu fazu pristupnih pregovora.

Poštovani prijatelji i partneri,

Dozvolite mi da još jednom izrazim iskrenu zahvalnost Marie i **danskom predsjedavanju Savjetom**, Marti i **Evropskoj komisiji** na neumornom, danonoćnom angažmanu, kao i svakoj **državi članici** pojedinačno, bez kojih nijedan korak na ovom putu ne bi bio moguć. Istovremeno, koristim priliku da našim prijateljima sa Kipra poželim mnogo uspjeha preuzimanju predsjedavanja u izuzetno važnom trenutku za našu zajedničku stvar. Pokažimo svijetu da smo jači kada smo zajedno!

Uvjeravam vas da je **Crna Gora u svakom trenutku spremna** da odgovori na vaše zabrinutosti, da prihvati vašu podršku i smjernice, te da pažljivo sasluša vašu kritiku. Jer ovaj put je moguć **samo na jedan način**: ako, i samo ako, ostanemo ujedinjeni oko istih vrijednosti, istih principa i pravila igre, i u konačnom, oko istog cilja. U tom duhu, spremni smo da sa vama ozbiljno i posvećeno radimo na Ugovoru o pristupanju kada god ocijenite da je za to došao pravi trenutak.

Od početka pregovora 2012. godine prešli smo dug put. I dok su naša unutrašnja politika i vladavina prava tokom godina zahtijevali probijanje brojnih zastoja i staklenih plafona, naporni rad na evropeizaciji naših pravila i kapaciteta u tehničkim sektorima poput onih o kojima danas govorimo odvijao se istrajno punih 13 godina, uz odlučujući zamah u periodu našeg mandata. Zato vas molimo da vas naša ambicija ne zastraši. Naprotiv, nadamo se da će vas naši rezultati razuvjeriti. Vjerujemo da

vam današnje jutro pruža još jednu priliku da svojim prijestonicama prenesete poruku **da Crna Gora ostaje pouzdan i odgovoran partner, u potpunosti posvećen napredovanju ka članstvu u Evropskoj uniji na osnovu sopstvenih zasluga.** Uz vaše vođstvo, odgovorno i sistematski smo posvećeni reformama i usklađivanju zakonodavstva i politika, sa jasnim ciljem: **da ovaj proces okončamo na vjerodostojan način i da vam se pridružimo u ovom Savjetu kao ravnopravan i pouzdan dvadeset osmi partner 2028. godine.**